

nieuwsbrief

Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

Op reis: steek niks liefs in je valies!

Voedingssupplementen onder de loep

Vogels met griep?

Waarom we gebeten zijn van bijen

Inhoud

Steek op reis niks liefs in je valies	3
Voedingssupplementen onder de loep genomen door een FAVV-controleur	7
Vogels met griep?	9
Waarom we gebeten zijn van bijen	10
Interessante weetjes en feiten	12
Zomertips	15
Aankondigingen	16

Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen

AC-Kruidtuin - Food Safety Center
Kruidtuinlaan 55 - 1000 Brussel

Verantwoordelijke uitgever

Herman Diricks

Abonnementen

Een abonnement op de nieuwsbrief is gratis.
Surf naar www.favv.be - publicaties - nieuwsbrieven

Werken mee aan dit nummer

Katrien Beullens, Jean-Sébastien Walhin, Jan Germonpré, Tatiana Giltay,
Katlijn Heymans, Daisy Huleu, Marie-Claire Tennstedt,
Dorine Van Geert, Alison Magits, Gert Van Kerckhove, Alain Corthouts,
Géraldine Boseret, Katrien Stragier, Vertaaldienst FAVV

Copyrights

Artikelen mogen worden overgenomen mits bronvermelding.
Voor overname van beeldmateriaal: contacteer ons.
Voor reacties kan u terecht bij de communicatiedienst.

www.favv.be

ACTUA

Wereldwijd is hondsdolheid aanwezig in meer dan 150 landen. Hondsdolheid is een virale ziekte die dodelijk is bij mens en dier. Dankzij een doeltreffende en permanente bestrijding tegen hondsdolheid is België sinds het begin van de jaren 2000 ziektevrij gebleven. Elders in de wereld doodt het hondsdolheidvirus elk jaar nog 60.000 mensen! Het is dan ook essentieel om 4 grote regels in acht te nemen wanneer je reist met je huisdieren.

Sensibiliseren om de veiligheid te garanderen

Ieder jaar stellen FAVV-controleurs vast dat katten of honden illegaal worden binnengebracht in België. Met andere woorden, sommige reizigers die niet goed op de hoogte zijn leven de wettelijke voorschriften met betrekking tot hondsdolheid niet na... Het is dan ook onmogelijk om zeker te zijn of het dier al dan niet drager is van het virus. In deze omstandigheden legt het FAVV als bewaker van de volksgezondheid maatregelen op die erop gericht zijn het

Steek op reis niks liefs in je valies!

dier in kwestie, alsook de andere dieren die in contact komen met dit dier... en de medeburgers te beschermen !
Wanneer een dier "illegaal" wordt binnengebracht in ons land starten onze diensten een onderzoek op.
Over het algemeen slagen we erin de voorgeschiedenis van de hond of kat (of de fret) te traceren en dan worden een aantal maatregelen ingesteld om de situatie te verduidelijken: identificatie van het dier, in quarantaine plaatsen van het dier, vaccinatie tegen hondsdolheid, bloedafname en regelmatig bezoek door een dierenarts totdat het risico op insleep van hondsdolheid volledig werd uitgesloten. In andere gevallen zijn er te veel onbekende factoren en is het risico op insleep van de ziekte in ons land groot. In België moesten in 2008 meer dan 100 personen worden behandeld met een antiserum omdat een hond die was teruggekeerd uit Marokko illegaal werd binnengebracht op het grondgebied en drager was van het rabiësvirus. De hond moest geëuthanaseerd worden, een zware, maar in dergelijke gevallen onvermijdelijke maatregel.

Om te vermijden dat we maatregelen moeten nemen en het vervoer van dieren moet worden stopgezet, willen we het grote publiek sensibiliseren. Bovendien werken wij ook nauw samen met de Belgische dierenartsen. Dankzij deze inspanningen en onze controles aan de verschillende grenzen zijn we erin geslaagd België te vrijwaren van hondsdolheid.

Een kleine check-up voordat je op reis vertrekt met je viervoeter

Gezien de zeer goede algemene gezondheidssituatie in België is de vaccinatie tegen hondsdolheid niet meer verplicht sinds 1 maart 2016. Echter, zodra je op reis wil gaan in het buitenland, zijn de regels anders:

- Het dier moet een Europees paspoort hebben,
- Het dier moet identificeerbaar zijn aan de hand van een elektronische chip,
- De vaccinatie is verplicht en pas toegestaan vanaf de leeftijd van minimum 12 weken,

- Indien het dier voor de eerste keer wordt gevaccineerd, is een buitenlandse reis pas 3 weken na injectie van het vaccin toegestaan.

Ik wil mijn dier meenemen naar een land binnen de EU

Geen bijkomende voorwaarden, behalve een behandeling tegen de worm *Echinococcus multilocularis* bij reizen naar het Verenigd Koninkrijk, Ierland, Finland en Malta.

Ik wil mijn dier meenemen naar een land buiten de EU

Afhankelijk van de bestemming:

- vaccinatiecertificaat opgesteld door een erkende dierenarts
- gezondheidscertificaat opgesteld door het FAVV
- serologische test om na te gaan of de vaccinatie efficiënt werd uitgevoerd (uit te voeren meer dan 3 maanden voor het vertrek).

Ik wil mijn dier binnenbrengen in België vanuit een andere lidstaat van de EU

Geen bijkomende voorwaarden.

Ik wil mijn dier binnenbrengen in België vanuit een land buiten de EU

Afhankelijk van de herkomst:

- gezondheidscertificaat opgesteld door een officiële dierenarts in het land van vertrek
- serologische test om na te gaan of de vaccinatie efficiënt werd uitgevoerd (uit te voeren meer dan 3 maanden voor het vertrek).

Wat is hondsdolheid ?

Hondsdolheid of rabiës is een dodelijke ziekte die wordt veroorzaakt door een virus. Alle gedomesticeerde zoogdieren of wilde dieren, carnivoren in het bijzonder (honden, katten, fretten, vossen...), met inbegrip van vleermuizen, kunnen besmet raken.

Mensen kunnen ook besmet raken met hondsdolheid. Dit kan gebeuren doordat een mens gebeten of gelikt wordt. Het virus wordt immers via het speeksel van de ene gastheer aan de andere doorgegeven. In 95% van de gevallen ligt de hond, de beste vriend van de mens, aan de oorsprong van besmettingen bij de mens. De vleermuis is ook een van de vectoren van de ziekte.

Wist je dit ? In oktober 2016 werd een Belg gebeten door een met hondsdolheid besmette vleermuis die hij van de grond had opgeraapt tijdens een wandeling (in de Ardennen).

De nodige acties werden op tijd getroffen en dankzij een spoedbehandeling heeft deze persoon zijn ongelukkige avontuur nog kunnen navertellen. Datzelfde jaar konden 12 Zuid-Amerikaanse kinderen die in contact gekomen waren met hondsdolle vleermuizen niet tijdig behandeld worden. Deze kinderen zijn spijtig genoeg overleden.

Asymptotisch zeg je?

Een specifieke eigenschap van deze ziekte is haar incubatieperiode: het is mogelijk dat het dier geen enkel symptoom vertoont en dit gedurende meerdere maanden na de infectie. Het virus is wel degelijk aanwezig, maar "latent". Net daarin schuilt het gevaar: je kan in contact komen met een hondsdolle hond zonder dat je er erg in hebt en zo kan je besmet raken zonder je hiervan bewust te zijn. Zodra de eerste symptomen opduiken, is het individu ten dode opgeschreven. Er bestaat namelijk geen enkele remedie tegen hondsdolheid... en daarin schuilt het gevaar van deze ziekte.

De meest duidelijke symptomen bij een dier met hondsdolheid zijn agressiviteit, agitatie en abnormaal gedrag (bijvoorbeeld een wild dier dat plots zeer tam wordt; een vleermuis die overdag vliegt en zeer ongecoördineerd rondvliegt...). Andere minder frequente symptomen zijn: koorts, verhoogde speekselproductie, voedselweigering, overgevoeligheid voor licht en sterke geluiden, watervrees, spierspasmen.

Wat met de diagnose?

De symptomen die hierboven worden beschreven kunnen al doen denken aan een besmetting door dit virus. Hondsdolheid kan echter enkel worden bevestigd door analyses van de hersenen

die pas na de autopsie van het dier kunnen worden uitgevoerd. Geen enkele test laat toe om met zekerheid hondsdolheid vast te stellen bij een levend dier.

Infectie...maar genezing ?

Voor het dier bestaat er geen enkele behandeling die hem kan redden. De enige manier om het leven van uw dier te redden, is het dier immuniseren tegen het virus door middel van vaccinatie.

Bij de mens kan de infectie worden stopgezet door binnen de 24u na besmetting een antiserum toe te dienen. In tal van gevallen begint de behandeling veel later omdat het dier op het moment van het bijtincident nog geen symptomen vertoont. De persoon die zich van geen kwaad bewust is, denkt er niet aan om actie te ondernemen.

Voor personen die geen toegang hebben tot het antiserum of die niet tijdig gereageerd hebben, is de afloop dodelijk. ■

Heb je nog vragen alvorens je op reis vertrekt met je huisdier?

Je mag ons altijd contacteren!
Ons meldpunt zal je helpen!
0800/13.550 of meldpunt@favv.be.
Je kan ook je dierenarts contacteren.

En denk eraan: hondsdolheid vormt een gevaar voor de samenleving !

150 landen waar hondsdolheid aanwezig is, waaronder in Europa

Ieder jaar sterven er 60.000 personen aan deze ziekte

100 Belgen behandeld naar aanleiding van de illegale invoer van een met rabiës besmette hond (2008)

Vaccinatie van het dier **op vrijwillige basis** in België

Verplichte vaccinatie indien vertrek uit/aankomst in België

DOSSIER

Voedingssupplementen onder de loep genomen door een FAVV-controleur

Op enkele jaren tijd is de consumptie van voedingssupplementen aanzienlijk toegenomen in België. Aangezien voedingssupplementen vrij verkrijgbaar zijn in voedingswinkels, fitnesscentra of zelfs via het internet, kan iedereen ze aankopen. We leggen uit hoe deze producten worden gecontroleerd in België en aan de grens! Voedingssupplementen zijn levensmiddelen die één of meer nutriënten, planten of andere stoffen met een nutritief of fysiologisch effect bevatten. Ze zijn bedoeld als aanvulling op de normale voeding. We spreken enkel van een voedingssupplement indien het gaat om voorgedoseerde producten: capsules, drinkbare ampullen, tabletten, druppels, enz.

De notificatie, een "voorcontrole"

Vooraleer voedingssupplementen in de handel mogen worden gebracht in België, moet de fabrikant een notificatiedossier indienen bij de experts van de Federale Overheidsdienst Volksgezondheid. Zij gaan na welke ingrediënten aanwezig zijn in het product en verifiëren ook het etiketontwerp. Een notificatieaanvraag voor een voedingssupplement kan in deze fase worden geweigerd, bijvoorbeeld wanneer het gehalte aan bepaalde vitamines de normen in de wetgeving overschrijdt. Indien de experts niets abnormaals vaststellen, wordt een notificatienummer toegekend. In België mag geen enkel voedingssupplement in de handel worden gebracht zonder notificatienummer.

GOED OM WETEN! Als consument heeft u via de webpagina "foodsup" van de website van de FOD Volksgezondheid-thema "voeding", deel "specifieke voedingsmiddelen" toegang tot de lijst van voedingssupplementen die in België een notificatienummer hebben gekregen.

Voedingssupplementen die door onze > controleurs in beslag werden genomen tijdens een grenscontrole (Luchthaven van Zaventem)

Controles op het terrein: van inspecties tot analyses

In België zijn er een honderdtal fabrikanten van voedingssupplementen. Onze controleurs gaan om de twee jaar langs bij deze fabrikanten om een volledige inspectie uit te voeren. Tijdens deze inspecties wordt de algemene hygiëne in alle productiefases gecontroleerd. De controleurs verifiëren ook de conformiteit van de infrastructuur, de uitrusting en de productiekettering. Ze vergewissen zich daarenboven van de volledigheid van de tracering van de grondstoffen en gaan na of de bedrijven in staat zijn om een autocontrolesysteem toe te passen. Autocontrole is een sleutelbegrip in de voedselveiligheid en houdt in dat

ieder bedrijf zijn eigen activiteiten moet beheren en eventuele risico's die het gevolg zijn van deze activiteiten moet kunnen beheersen. Naast de inspecties bij producenten, voeren onze controleurs ook inspecties uit bij alle handelaars in voedingssupplementen. Hierbij worden dezelfde elementen aandachtig gecontroleerd.

Laboratoriumanalyses stellen ons ook in staat om de conformiteit van de voedingssupplementen en dus ook hun veiligheid na te gaan. In 2016 werden bijna 1.000 analyses uitgevoerd, met name voor het vaststellen van het gehalte aan zware metalen (arsen, lood, kwik, enz.), PAK's (polycyclische aromatische koolwaterstoffen), geneeskundige stoffen, bepaalde schadelijke chemische stoffen of ook nog oligo-elementen en levensmiddelenadditieven.

"E-control", een nieuwe noodzaak

Wij stellen vast dat voedingssupplementen steeds vaker via het internet worden aangekocht. Hierdoor kunnen de garanties voor de volksgezondheid minder gemakkelijk worden gecontroleerd.

Zo kan een consument die gewicht wil verliezen zelf een voedingssupplement aankopen via het internet. Maar kan hij wel vertrouwen op de informatie die hij terugvindt op het internet om zijn aankoop te doen? Wie heeft het product vervaardigd? Is dit werkelijk het bedrijf dat vermeld wordt op de website? Zijn de vermelde ingrediënten effectief aanwezig in het voedingssupplement? Kunnen de aanwezige ingrediënten geen schade berokkenen aan de consument? Bevat het voedingssupplement geen plantenmateriaal of schadelijke verboden stoffen?

De veiligheid van voedingssupplementen die een particulier online bestelt, kan moeilijk worden gecontroleerd. We willen de consumenten waarschuwen: niet alles dat ze via het internet kunnen kopen is 100% veilig.

Gezien de omvang van de online bestellingen, voeren wij met behulp van de douane en postsorteercentra, zoals Bpost, controles uit aan de grenzen. Zo controleren wij ieder jaar duizenden internationale zendingen die in België toekomen. Zodra er twijfel is, voeren we een meer doorgedreven analyse uit (versturen naar een laboratorium bijvoorbeeld). Indien uit de analyse blijkt dat het product veilig is voor de consument, laten we het pakket zijn weg verderzetten en voegen we er een verklarende brief aan toe voor de eindbestemming. Ieder jaar onderscheppen we echter honderden verboden voedingssupplementen die niet-toegelaten en/of schadelijke ingrediënten bevatten. Bovendien bevatten bepaalde supplementen soms extracten van met uitsterven bedreigde plantensoorten die beschermd zijn onder de internationale CITES-conventie. In bepaalde gevallen zijn geneeskrachtige stoffen aanwezig in het product dat bijgevolg in zijn geheel als een geneesmiddel moet worden beschouwd. Het is niet uitzonderlijk dat de

gezondheid van de consumenten in het gedrang komt door het nemen van een voedingssupplement dat werd besteld via het internet.

Om dit soort van zaken te vermijden, hebben we sinds dit jaar de "e-control" of de online controle uitgebreid door de creatie van een specifieke cel die verkoopsites, alsook digitale platformen zal onderzoeken. Deze cel zal het principe van de "mystery shopper" toepassen: ze zal gerichte aankopen verrichten via het internet die ze aan analyses zal onderwerpen zodra de pakketten toegekomen zijn. Voor een veilige voedselketen!

Verplichte vermeldingen op het etiket

Indien u een voedingssupplement koopt, dient u na te gaan of volgende verplichte vermeldingen aanwezig zijn op het etiket:

- de benaming "voedingssupplement";
- de aanbevolen dagelijkse hoeveelheid (ADH);
- een waarschuwing voor het overschrijden van de aanbevolen dagelijkse hoeveelheid;
- een waarschuwing dat de producten buiten bereik van kinderen bewaard moeten worden;
- een vermelding dat voedingssupplementen niet gebruikt mogen worden als vervanging voor een gevarieerde voeding;
- het gehalte van de aanwezige nutriënten per aanbevolen dagelijkse portie (dit mag ook grafisch weergegeven worden);
- de naam van de plant of planten in de taal van de streek, indien deze bestaat, maar ook de wetenschappelijke naam (voor voedingssupplementen die planten bevatten).

Onze woordvoerder legt aan een journalist uit hoe een grenscontrole op voedingssupplementen verloopt

99% van de uitgevoerde analyses in 2016 zijn conform

94% van de uitgevoerde hygiëne inspecties bij fabricanten zijn conform

Bovendien is het verboden om:

- aan het product eigenschappen toe te schrijven ter voorkoming, behandeling of genezing van ziekten; alsook te zinspelen op dergelijke eigenschappen (de etikettering mag geen therapeutische en/of profylactische beweringen bevatten);
- te beweren of te suggereren dat een evenwichtige en gevarieerde voeding in het algemeen geen passende hoeveelheden aan nutriënten kan bieden.

De voedings- en gezondheidsclaims betreffende levensmiddelen moeten voldoen aan de regels beschreven in de Europese Verordening 1924/2006. ■

Conclusie

Indien u voedingssupplementen consumeert, wees dan voorzichtig, vooral indien u deze supplementen online koopt. Indien u enige twijfel heeft, aarzel dan niet om ons te contacteren. Wij houden u graag op de hoogte.

Vogels met griep?

Vogelgriep (of aviaire influenza) is een virusziekte waaraan bijna alle vogelsoorten gevoelig zijn. Het virus is erg besmettelijk bij deze dieren. De mate waarin ze ziek worden hangt af van de "stam". Er zijn stammen die als weinig ziekteverwekkend beschouwd worden, terwijl andere heel ziekteverwekkend (hoogpathogeen) en heel dodelijk zijn voor vogels. Het H5N8-virus dat momenteel wordt aangetroffen in België is zo'n hoogpathogeen virus.

Verspreiding van het virus

Besmetting van vogels en pluimvee kan gebeuren via direct contact met zieke dieren, of door blootstelling aan besmet materiaal, zoals mest of vuile transportkragen of waterbakken. Via de lucht is indirecte besmetting mogelijk, zij het alleen over relatief korte afstand. Wilde watervogels zijn vaak virusdragers, zonder dat zij zichtbaar ziek zijn. Mest van deze dieren kan ongemerkt in de stal worden gebracht (via vuile schoenen bijvoorbeeld) en zo een besmetting bij pluimvee veroorzaken.

Symptomen van vogelgriep

De voornaamste symptomen zijn:

- ademhalingsproblemen, sinusitis, tranende ogen, opgezwollen kop met dikke en blauwe kam en lellen;
- legdaling;
- een gebrekkige eetlust (minder voeder- en wateropname);
- sterfte (meer dan 3 % bij laagpathogene stammen, tot 100 % bij hoogpathogenen).

Doordat het virus zich zo snel kan verspreiden zijn strenge maatregelen nodig wanneer het wordt aangetroffen.

Een vogelgrieppepidemie veroorzaakt immers veel dierenleed en kan enorme economische gevolgen hebben voor de pluimveesector.

Hoe is de situatie in België?

In juni 2017 werden 13 besmettingen met het vogelgriepvirus vastgesteld: 2 bij pluimveehandelaars in Oostkamp en Menen en 11 bij hobbyhouders in Wellin en Sainte-Ode (Luxemburg), in Soignies, Quiévrain, Ath, Courcelles, Tournai en Fleurus (Henegouwen), in Zuienkerke (West-Vlaanderen), in Couvin (Namen) en in Bassenge (Luik). Het gaat om hetzelfde hoogpathogene vogelgriepvirus H5N8 dat voor het eerst in België geïdentificeerd werd op 1 februari 2017 bij een hobbyhouder van siervogels in de gemeente Lebbeke. Daarna werd het virus in februari en maart ook 4 keer ontdekt bij wilde vogels die men dood aangetroffen

had in Oud-Heverlee, Huldenberg, Dilsen-Stokkem en Ottignies.

De analyse van de verschillende besmettingen die in juni werden vastgesteld, heeft aangetoond dat het virus zich einde mei - begin juni via de verkoop van dieren op markten heeft verspreid.

Rond de besmettingen werden beperkingsgebieden afgebakend. In deze gebieden zijn een heel aantal maatregelen van kracht om verdere verspreiding van de ziekte te vermijden, zoals een verbod om pluimvee te verplaatsen. Behalve deze maatregelen voor alle vogel- en pluimveehouders, zijn ook een reeks specifieke maatregelen van kracht voor de pluimveesector. Zo moeten houderijen hun pluimvee bijvoorbeeld om de 4 dagen laten onderzoeken door de bedrijfsdierenarts.

Is het eten van kip of eieren nog wel veilig?

Ook al is vogelgriep in ons land, de eieren en kipfilets in onze winkels kunnen veilig geconsumeerd worden. Zoals steeds wordt wel aangeraden om pluimveevlees en -producten voldoende te verhitten (>70°C). ■

Waarom we gebeten zijn van **bijen**

DOSSIER

Bijen zijn veel meer dan de zoemende stoorzenders waarvoor ze vaak worden aangezien. Zo is maar liefst bijna een derde van onze voeding mee aan hen te danken. Het FAVV is dan ook gebeten van bijen, en helpt mee om de diertjes te beschermen.

Cruciaal voor mens en milieu

Deze zomermaanden kan u volop bijen van de ene bloem naar de andere zien dartelen. Dat is meer dan een mooi schouwspel: de diertjes verspreiden zo stuifmeel. Net als onder meer vlinders, zweefvliegen en sommige kevers

vormen de meer dan 380 verschillende bijensoorten in ons land dan ook belangrijke bestuivers. Eén kolonie van 50.000 voorziet jaarlijks niet minder dan 4 miljard bloemen van stuifmeel.

Zo dragen bijen bij tot de biodiversiteit van ons milieu, maar ook de landbouw kan niet zonder hen. Veel van de planten die worden geteeld als voeding hangen immers van deze bestuiving af. Volgens het onderzoeksinstituut INRA (Institut National de Recherche Agronomique français) is maar liefst 35% van wat we eten aan hun stille werk te danken. Bovendien produceren bijen zélf ook lekkers in de vorm van honing en helpen ze onze gezondheid met propolis en

koninginnenbrij.

Tot slot kunnen bepaalde soorten bijen ook een indicatie geven van de toestand van ons milieu en de impact die we hebben op de ecosystemen. Bijen spelen dus een sleutelrol in het welzijn en in de welvaart van onze samenleving.

In gevaar?

Maar volgens studies slinkt het aantal honingbijen in Noord-Europa. Velen overleven de winter niet: sommige jaren haalt zelfs ruim een derde van de bijen in ons land de lente niet, blijkt uit Europees onderzoek.

Hoe dat komt? Door een hele resem aan factoren. Zo slinkt het aantal voedingsbronnen in de vorm van wilde planten en bloemen omdat veel open ruimte wordt ingenomen door beton. Maar ook residu's van pesticiden zorgen ervoor dat heel wat bijen doodgaan. En dan is er nog de varroamijt, die hier in bijna elke bijenkast voorkomt. De mijt bijt zich vast aan de bij en voedt zich met de lichaamssappen. Dit verzwakt de bij, die vatbaarder wordt voor virussen.

Een wereldwijde bekommernis

De precaire situatie van bijen baart wereldwijd zorgen. In België lopen verschillende projecten om de zwartgele insecten te beschermen, zowel in de gewesten als op het federale niveau.

Het "Federale bijenplan 2017-2019"

De FOD Volksgezondheid, het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten (FAGG) en het FAVV slaan voor dit plan de handen in elkaar om de bijensterfte in ons land terug te dringen.

Zo moet dit plan onder andere de mortaliteit van honingbijen in ons land in kaart brengen en meer inzicht verschaffen waarom ze sterven. Er wordt ook gemikt op tools om de bestrijding van bijenziektes te verbeteren.

De achterliggende ambitie is om de imkers te helpen, de wortels van het probleem beter te begrijpen, de risico's beter te beheersen en alle betrokken actoren te mobiliseren.

Het project "Healthy Bee"

Dit project om de bijensterfte te verminderen wordt gecoördineerd door het FAVV. Het hoofddoel van het "Healthy bee"-programma is om de bijensterfte op objectieve wijze in kaart te brengen. Een tweede doelstelling is om mogelijke verbanden te vinden tussen de sterfte van bijen en de oorzaken die het vaakst worden aangehaald. Voor dit project werden willekeurig 200 imkers geselecteerd in de databank van het FAVV. Zij kregen de vrije keuze om al dan niet deel te nemen aan het project. Iedere deelnemende imker wordt 3 keer per jaar bezocht.

In de herfst van 2016 hebben we al de initiële gezondheid van iedere bijenstand onderzocht: we zijn overgegaan tot de telling van de varroamijten en het bepalen van de vitaliteit van de kolonie. Een tweede en een derde reeks bezoeken zijn dit jaar gepland. Die maken het mogelijk om de winter- en seizoenssterfte te onderzoeken en de aanwezigheid van ziekten (Amerikaans vuilbroed, Europees vuilbroed, nosema,...) op te sporen. We zullen daarnaast ook de aanwezigheid van residuen van pesticiden in stuifmeel bekijken om het verband tussen pesticiden en bijensterfte te onderzoeken. Tot slot wordt ook de kleine bijenkastkever gemonitord in verschillende risicogebieden nabij luchthavens en havens.

De resultaten van dit project worden verwacht voor eind 2017. ■

De kleine bijenkastkever

De kleine bijenkastkever

(*Aethina tumida*) is een soort kever die parasiteert op bijenkolonies. Deze kever is van Zuid-Afrikaanse oorsprong.

De kever wordt beschouwd als een nieuwe bedreiging voor bijenstanden en de bijenteelt op wereldschaal.

Conclusie

Bijen zijn onmisbaar voor het leven op aarde, ons welzijn en onze levenskwaliteit. Wij kunnen met z'n allen bijdragen tot hun behoud. Enkele praktische tips kunnen worden teruggevonden op de website info-bijen.be. Veel leesgenot!

Interessante weetjes en feiten

Listeria, een gevaarlijk beestje voor gevoelige groepen!

Listeriose is een infectieziekte die wordt veroorzaakt door de darmbacterie *Listeria monocytogenes*.

Kinderen, ouderen, zwangere vrouwen en personen met een verzwakte immuniteit (in wetenschappelijke kringen gekend als YOPI) zijn gevoeliger voor een listeria-infectie. Vaak presenteert de ziekte zich als een griepachtige aandoening.

De symptomen kunnen tot verschillende weken na het eten van een besmet product opkomen.

De gevolgen van een listeria-infectie tijdens de zwangerschap kunnen zeer ernstig zijn: bloedvergiftiging, hersenvliesontsteking en spontane abortus van de foetus zijn niet uitgesloten!

Neem volgende voorzorgsmaatregelen als u of één van uw tafelgenoten tot de gevoelige groepen behoort:

- Bewaar te koelen producten steeds in de koelkast om de groei van de bacterie af te remmen.
- Kook en verhit levensmiddelen, zeker vlees, voldoende om de bacterie te vernietigen.
- De bacterie kan niet vermenigvuldigen bij een temperatuur onder het vriespunt. Ingevroren voeding is dus veilig op voorwaarde dat u ze meteen na het ontdooien opeet of bereidt.
- Pas op met gerookte vis, zoals zalm en makreel. Hoe dichterbij de houdbaarheidsdatum, hoe groter de kans op besmetting.
- Was rauwe groenten zeer goed, evenals het keukengerei wat daarmee in aanraking komt.
- Bereid groenten en vlees apart en gebruik verschillend keukenmateriaal.
- Vermijd rauwe melk en producten op basis van rauwe melk zoals sommige zachte kazen (bv. mozzarella, brie, camembert).
- Verkies harde kazen of smeltkazen.
- Was uw handen voor elke maaltijd en na elk contact met groenten, fruit en rauw vlees! ■

Welke taal moet er gebruikt worden op het etiket van een voorverpakt levensmiddel ?

De wetgeving (wet van 24 januari 1977) zegt: "De gegevens die op het etiket voorkomen en die dwingend zijn voorgeschreven in uitvoering van deze wet, zijn minstens gesteld in de taal of de talen van het taalgebied waar de producten op de markt worden aangeboden."

De taal op het etiket van een levensmiddel moet overeenkomen met de taal van de gemeenschap waar het product verkocht wordt, met andere woorden:

- tweetalig (Frans/Nederlands) in de Brussels Gewest
- Nederlands in Vlaanderen
- Frans in Wallonië (behalve in de Duitstalige gemeenschap)
- Duits in de Duitstalige gemeenschap ■

FAVV ACTIVITEITEN VERSLAG 2016

Zoals ieder jaar, heeft het FAVV het genoeg om u eind juni haar activiteitenverslag voor te stellen. Dit verslag geeft u in detail de inspectieresultaten per soort organisatie en de resultaten van bepaalde voedingsanalyses zoals voor vis, vlees, eieren, koffie, fruit en groeten. U kan het activiteitenverslag online raadplegen op onze website.

Verschillende tabbladen laten u toe om direct te selecteren wat u interesseert. U kan onder meer lezen dat bepaalde sectoren, zoals de landbouw en verwerkingsbedrijven, goede resultaten behaalden. De resultaten van de operatoren die direct ten dienste staan van de consumenten zoals de detailhandel, grootwarenhuizen, restaurants, pitabars, schoolkantines, keukens van rusthuizen en keukens van gevangenis worden ook gedetailleerd beschreven.

U verkrijgt informatie over de belangrijkste non-conformiteiten die door de controleurs werden vastgesteld zoals op het vlak van hygiëne, de aanwezigheid van bedorven voedingsproducten of niet-gerespecteerde temperatuurnormen.

We wensen u veel leesplezier. ■

87,3% GUNSTIGE INSPECTIES

1260
MEDEWERKERS

255.360 INSPECTIES

80,1% GUNSTIGE CHECKLISTS IN DE HORECA

NIUWE BEGELEIDINGSCEL

5 FAVV LABORATORIA

15.682
WAARSCHUWINGEN

377
COLLECTIEVE
VOEDSELTOXI-
INFECTIES

6.974 PV's
FRAUDEBESTRIJDING

IMPORTCONTROLES

127
TIJDELIJKE
SLUITINGEN

96,8% GUNSTIGE MONSTERS

66.038 GECONTROLEERDE BEDRIJVEN

MEER DAN 2600 TON VOEDING IN BESLAG GENOMEN

Met je paard over de grens?

Opheffing van het verplicht gezondheidscertificaat voor bepaalde types van verkeer van paardachtigen tussen België, Nederland, het Groothertogdom Luxemburg en Frankrijk.

Vanaf 1 juni 2017 moeten paardachtigen die worden verplaatst tussen België, Nederland, het Groothertogdom Luxemburg en Frankrijk voor bepaalde types van verkeer niet meer worden geïnspecteerd door een officiële dierenarts voor hun vertrek en ze moeten niet meer vergezeld gaan van een gezondheidsattest/een gezondheidscertificaat tijdens hun verplaatsing.

Op voorwaarde dat de dieren terugkeren naar hun land van vertrek als het verkeer beëindigd is, heeft deze opheffingsmaatregel betrekking op het verkeer van:

- paardachtigen die voor sportieve of recreatieve doeleinden worden bereden of geleid (of daartoe bestemd zijn);
- paardachtigen waarmee wordt deelgenomen aan culturele manifestaties;
- paardachtigen die exclusief voor beweiding of voor werkzaamheden zijn bestemd, voor een maximale duur van 90 dagen;
- paardachtigen die vervoerd worden omwille van diergeneeskundige redenen (met inbegrip van handelingen gericht op de voortplanting, indien deze worden uitgevoerd in een dierenartsenpraktijk/ dierenartsenkliniek of door een dierenarts)

Om te genieten van deze maatregel moeten de paardachtigen geïdentificeerd zijn.

Ze moeten met andere woorden vergezeld gaan van een paspoort en geïdentificeerd zijn d.m.v. een microchip. De dieren moeten ook geregistreerd zijn in de centrale databank van het partnerland waar ze gewoonlijk worden gehouden. Meer informatie kan u terugvinden op onze website: <http://www.favv-afsc.fgov.be/persberichten/2017/2017-05-15.asp> ■

De zomer is hét seizoen om volop te genieten van buiten-eten.

We mogen daarbij de voedselveiligheid niet uit het oog verliezen! Bacteriën vermenigvuldigen zich sneller bij warme temperaturen en het risico op een voedselvergiftiging wordt dan ook groter. In dit artikel vindt u tips om dit te vermijden.

Werk hygiënisch

- Was je handen goed met zeep en droog ze ook af voor je in contact komt met voedsel.
- Was alle groenten en fruit met water, zeker als ze rauw gegeten worden.
- Scherm het eten goed af voor insecten. Zij kunnen immers bacteriën overdragen.

Houd rauwe en bereide voeding gescheiden

Gebruik voor bereide producten geen snijplanken of schalen waar rauw voedsel op gelegen heeft. Als we gekookte producten op dezelfde schaal of plank leggen als de rauwe dan komen de bacteriën van de rauwe producten op de bereide terecht en dit kan nare gevolgen hebben. Gebruik ook niet hetzelfde materiaal (messen, kommetjes...) om de rauwe voedingsmiddelen en de gekookte te verwerken of te bewaren.

Let op de temperatuur

Bewaar je bederfbare producten zo lang mogelijk in de frigo (max. 4°C) of koelbox met koelementen (op verplaatsing). Bacteriën ontwikkelen zich snel tussen 10°C en 60°C en het risico op een voedselvergiftiging wordt dus groter als de voeding een tijdje tussen deze temperaturen bewaard wordt. Houd warme gerechten warm met de hulp van schotelwarmers of dien ze zo snel mogelijk na de bereiding op. De ideale temperatuur om voeding warm te houden is min. 60°C. Op de BBQ kan je het vlees bijvoorbeeld op een hoger rooster leggen, zo blijft het warm zonder dat het verder gaart.

Kies de juiste kook- en bakwijze

Om alle bacteriën te doden die aanwezig zijn in producten die niet rauw gegeten worden, is het belangrijk dat de voeding goed doorbakken wordt. Het is niet omdat je vlees een aangebraden korstje heeft dat de binnenkant voldoende doorbakken is. Je kan daarom bepaalde voedingsmiddelen al op voorhand aanbakken om ze verder op de BBQ te grillen. Zorg er wel voor dat je de voeding die je op voorhand bakt ook op de juiste manier bewaart: ofwel laat je ze afkoelen in de koelkast tot je ze wil grillen op de BBQ ofwel bak je ze meteen verder af op de BBQ.

Als je vlees of vis marineert, bewaar ze dan in de koelkast. Hergebruik de marinade niet als je deze al gebruikt hebt voor rauwe voeding. Vermijd verbrande voeding. Dit is niet smakelijk en daarenboven slecht voor de gezondheid. Voorzie dus voldoende afstand tussen het rooster en de kolen en bak niet als er nog vlammen te zien zijn in de BBQ.

Bewaar en bereid restjes correct

Plaats restjes zo snel mogelijk in de koelkast (max. 4°C), uiterlijk binnen de 2 uur. Warm ze voldoende op (éénmalig en minstens tot 60°C) net voor je ze gaat opeten. Bewaar restjes bij voorkeur niet langer dan 24 tot 48 uur, afhankelijk van het type product. Vries restjes niet in.

Meer barbecue-tips vind je op onze website:

<http://www.favv-afscabebelgium.be/dagelijksleven/barbecue/tips/>

Aankondigingen

De beurs van **Libramont** 2017

Libramont
Fair

Annual
Exhibition 2017

Het FAVV verwelkomt u op zijn stands in Libramont, van 28 tot 31 juli !

Met plezier en in de hoop de professionelen en de consumenten nog beter te informeren zijn we opnieuw aanwezig op de landbouwbeurs van Libramont. Op de federale stand in hal 3 spitsen we ons toe op de thema's vervaldata en voedselverspilling. Op de stand diergezondheid in hal 1 hebben we het gezelschap van onze collega's van ARSIA, het CODA, de FOD Volksgezondheid en het AMCRA. Hier besteden we aandacht aan de resistentie van bacteriën tegen antibiotica. Dit fenomeen is immers wereldwijd zeer belangrijk en heeft een grote impact op de volksgezondheid. Een ander thema dat er aan bod komt is de gezondheid van de bijen, kleine wezentjes die ons grote diensten bewijzen.

Op de stand diergezondheid wordt een wedstrijd georganiseerd waarmee elke dag twee winnaars met een leuk cadeautje naar huis kunnen. Voor meer informatie: contacteer ons via onze facebookpagina! ■

Nieuwsbrief van het Voedselagentschap

Driemaandelijks - juli 2017

Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
AC-Kruidtuin - Food Safety Center
Kruidtuinlaan 55 - 1000 Brussel

Afgiftekantoor Brussel X
Erkenning: P910664

PB-PP | B-31278
BELGIE(N) - BELGIQUE